

103-5), cosa que, semànticament, ja és més complicada puix que no es veu per què un mot de tal sentit havia de ser pres com un terme favorable, i no sols elogiós sinó de lloança emfàtica; però sobretot cal rebutjar-ho com a inacceptable fonèticament car amb aquesta estructura no podríem esperar més que **gend*, **genda*, en llengua d'oc (i amb *-d-* pertot en les llengües romàniques del Sud): la síncope en aquestes condicions pot ser primerenca en francès, però mai en oc. ni cat., quan precedeix una N: com sempre s'ha menyspreat el valor de la fonètica de les llengües del migdia, partint del prejudici que només el francès importa, i les altres ho poden haver pres del francès; ara bé el femení *genta* aquí s'empra tant o més que el masculí i per tant no cal pensar en un femení amb consonantisme manllevat del masculí.

Flaca fonètica la de Wartburg! Amb l'ètimon GENS, GENTIS, no hi ha dificultat semàntica ni formal, car la llengua d'oc generalitza ràpidament la flexió de dues terminacions genèriques en l'adjectiu (*dolsa*, *granda*, *valenta* etc.); HOMO GENTIS hauria donat *om gentz*, abreujat en *gentz*, d'on després *gent* en cas oblic. Però encara em sembla preferible partir d'un ús personificatiu d'un substantiu abstracte, que fou exactament paral·lel al que es produí en GAUDIUM > *gay* adjectiu i després femení *gaya*: 'l'home o dona que és tot goig', 'alegre'; 'l'home o dona que és tot noblesa', 'noble, generós, gentil'. Ja vaig assenyalar casos de la mateixa personificació en el DCEC (II, 723b14ss.): en el castellà clàssic i americà: «no sabe manejarse como *gente*», «fulano es muy *gente*», 'molt correcte', «no hay nativo que sea *gente*», i Quevedo «los zurdos --- se duda si son *gentes*».

Sembla evident que el cast. ant. *gento*, *genta* (Berceo, *Apolonio*, Arx. de Hita etc.), així com en gall. port. ant. i it. ant., siguin simples manlleus de la llengua d'oc, és ben possible que també ho sigui en francès, i en català podria fer-ho creure així el fet que el mot generalment no es trobi amb paper d'adjectiu, quasi només com a adverbi;† en cat. el conjunt de la doc., tan copiosa, més aviat fa dubtar-ne. En oc., en tot cas, és usadíssim i des dels orígens literaris, car ja l'emprava Guilhem de Peitieu: «dos cavals ai a ma sela bel e *gen*, / bon son e adreg per armas e valén» (Appel, *Chr.*, 59.7); en femení ja Raimbaut de Vaqueiras («domna *genta* e essernida, / gaia, pros e conoisens / ---» (ib., 92, 29); i com a adverbi en Guiraut de Bornelh, en el *Jaufré* «a i domnas ben ensinadas / *gent* parlantz e acostumadas / de *gent* acullir e d'onrar / e de totas proezas far» (v. 3084) etc.

Menys corrent en llengua d'oc és la variant *gint*, que també es troba allí però només amb paper d'adverbi: «si-l vostre bel cors vesia / Bels Cavalés, *gint* m'iria» (cançó atribuïda a Ventadorn i a d'altres, *Chr.*, 31.44, var.). L'ús adverbial de la forma en *i* (també només adverbi en català) dona la clau de l'explicació: pel tractament fonètic especial davant els grups consonàntics, grup sovint molt complex quan el mot és adverbi (*gint farai*, *gint m'irà*, *gint sabriatz*), tractament paral·lel doncs al de (DE) INTUS > *dins*, DE INTRO > *dintre*,

fr. *rincer*, cat. *sovint* al costat de *sovén* SUBINDE etc., fr. *linceul* etc., tots ells amb la *e* davant un grup tri-consonàntic.

En català *gent* adv. es troba en Jaume I: «les gallees, dotze que n'i havia, cada una tirava sa tarida, e anaven traén les tarides del port *gent* e suau», «quan vim que eren là-jus, al peu de la costa, suau e *gent* devalam-nos-en», «lo Maestre --- ab una corda bona él assogà un home e --- féu foc encendre de lenya seca en un caldaró: e lexaren anar aquest hom suau e *gent* ab aquest foc encès: e quant vi que era endret de les barraques més foc a una e --- enceneren-se» (Ag., 97, 144, 151) generalment doncs en la combinació *suau e gent* (tots dos adjectius adverbialitzats), però també: «rebem-lo bé e *gent* a ell e a la Regina ---» (id., 489).

La forma més corrent en català és *gint*, ja en les *Homilies*: «si om parlave tan *gint* com un àngel --- e ere cast e abinent, mas caritat no avie en él, non li tenrie prod a salvament» (1v5); «quant fon denant lo Emperador, saludà-l e lo emperador acollí-l molt *gint*», Desclot (ms. París, 328, *DBal.*); «un cavaller de ventura veng molt *gint* arreat, ab bon continent, aparellat de junyir, e tantost com aquells del castell de fusta o vaeren, tocaren la trompeta, e tantost l'almirall exí del castell, axí mateix bé arreat e *gentilment*», «tots ccv cavallers molt *gint* arreats, e d'altres qui-ls vengren acompanyar, anaren-se-n a Gaylano», Muntaner (Bof., 350, 359); «la lur obra fan leyal, / subtilment e *gint* obrada», Turmeda (*Div.*, 48d); «aquesta fembra és bella e *gint* nodrida e bona: ajám-la per nodrissa a nostre fill», *Comtessa Fidel* (NCL XLVIII, 109); «*gint* parlar és dir bells mots e bones rahons», *Jafuda*, f° 85v; «la infanta --- de continent, com haurà guardat algún, que tantost baix l'uyll en terra, e si res ha a dir a algun, que-u diga *gint* e curt, majorment si hi a *gent* estranya», Eiximenis (*Dones* I, f° 14v); 'sense remor': «l'àngel venint, / Joseph dormint, / a mi ja nit, / prop lo seu lit / entrant tot *gint*, / vetlant, legint, / la trobà, seyta; / dix-li: —Beneyta / ave, Maria / ---», JRoig (*Spill*, 11343, amb n. de Chabàs); «Retòricha, qui ensenya de *gint* parlar e ordonar», «en vostros consells no tembrets agres paraules, mas les blanques, car cell qui pus *gint* va, pus ferm calsigue, e l'ayga qui corre no porta verx», *Doctrina Moral* d'En Pacs (*DBal.*).

De l'adjectiu *gent* l'occità antic, segons el model dels comparatius *aussor* de *aut* (ALTIOREM), *forsor* de *fort* (FORTIOREM), *belazor* de *bel*, formà *gensor*, que ja es troba en Guilhem de Peitieu: «pus hom *gensor* no-n pot trobar / ni huelhs vezer ni boca dir, a mos ops la vuellh retenir» (Appel, 11.32); es flecteix *génser* en nominatiu, que Peire Vidal ja aplica a la seva *Proensa*, forma paral·lela als nominatius *mièlher*, *pièjer*: «en leis nais jois e comensa / --- / que-l mèlher es, sens contén, / e-l *génser* qu'e-l món se mire». També *gençor* va usar-se algun cop en català, però segurament només per imitació de la llengua d'oc, com a terme trobadoresc que quasi no podem mirar com a català, car no en trobem més que algun cas escadusser en vers (*Fasset*) i un altre en el *Blanq.* de Lull, en un